

**Toliau jūsų
bilietas
nebegalioja**

A high-contrast, black and white profile photograph of Romain Gary, looking upwards and to the right. The image is rendered in a grainy, almost stippled style. The text 'Romain Gary' is printed vertically in white on the left side of his head.

**Romain
Gary**

baltos lankos

Romain Gary

Toliau jūsų bilietas nebegalioja

romanas

Iš prancūzų kalbos vertė Pranas Bieliauskas

baltos lankos

II

Pakilau į savo kambarį. Užuolaidos buvo užtrauktos, o naktis paliko degančias lempas: netvarka bylojo, jog kažkas grietai susikrovė lagaminus ir paskubomis pabėgo. Laura sėdėjo krėsele, prie jos kojų stovėjo grotuvas, ji klausėsi plokštelės. Buvo atlošusi galvą, jos palaidi plaukai vilnijo iki pat kilimo. Peržengęs Bachą, Mocartą ir Rostropovičių, griuvau ant sofos; tikriausiai buvau panašus į žmogų, kuriam kažkas pavogė visas santaupas, nors jos buvo kruopščiausiai paslėptos jo paties širdyje. Tai Dulis viską iškniso ir viską paliko atlapa.

– Kas tau, Žakai?

– Nieko. Vidinis monologas.

– Ar galiu žinoti, apie ką?

– ...Niekada neprisipažinkite.

Ji atsiklaupė prie manęs, pasirėmė alkūnėmis ir pasilenkė prie veido.

– Aš reikalauju!

– Maščiau apie Romos imperijos žlugimą. Romos imperijos žlugimas – dažniausiai pasitaikantis dalykas pasaulyje, nors kiekvienas mano, kad tai atsitiko tik jam. Labai demokratiška. Ir labai krikščioniška... Nusizeminimas, išsižadėjimas, visa tai...

– Tu darai labai gražius piruetus.

– Taip. Ant vandens. Manau, esu toks stiprus, kad galėčiau slidinėti vandens slidėm ir sykiu žaisti bilbokė.

– Ko jis iš tavęs norėjo?
– Mudu visą valandą prašnekėjome... apie negrižtamą procesą.

– Apie ką?

– Apie Veneciją, žinoma. Niekas jai negali sukliudyti grimzti.

– Kas tas Dulis?

– Labai galingas žmogus... finansiškai. Amerikiečiai labai negabūs neįmanomiems dalykams. Prieš dvejus metus jis norėjo atitiesinti Pizos bokštą. Taip, bokštą. Tenka nedažnai sutikti taip nusiminusį žmogų tokį ankstyvą rytą.

Ji priglaudė galvą man prie peties.

– Aš tave myliu.

Ji norėjo man priminti, kad į viską pasaulyje yra vienas vientelis atsakymas.

Laura nešiojasi savyje dalelytę „laimingos salos“, ir už ją turi būti labai dėkinga gimtajai Brazilijai, bet dar daugiau – savo patikliam požiūriui į gyvenimą. Kas rytą ji atidaro langą brėkštančiais dienai, tarsi ši sena krapštukė jau nuo aušros lauktų jos su glėbiu dovanų. Jos akys kupinos rudo ir šilto linksmumo po beveik tiesiais antakiais, kurių tankumą ji geba išsaugoti, – kaip man gaila tų epiliacijos išprievertautų kaktų, kur visada daugmaž gelsvai pilkas pieštuko brūkšnis banaliai sunaikina visą šešėlio ir šviesos žaismą! – plaukus ji nešioja susukusi į kuodą, ir kai juos išlaisvina, visada nustembu išvydęs, kaip jos ramų veidą pakeičia jaudulys. Praviros lūpos atrodo truputį apleistos, tarsi būtų sukurtos pertraukto bučinio, o nuo ramios kaktos iki švelniai užsispyrusio smakro jaunystė dainuoja apie tai, kad niekas niekada neturi pasibaigti.

– Žakai, kas atsitiko? Kas atsitiko iš tikrųjų?

– Vienas žmogus nusprendė nupiešti mano karikatūrą, ir ji išėjo labai... panaši.

Aš dar niekada nebuvo patyręs „vakarinio nerimo“, nes gyvenau be meilės, todėl pastatyta suma man nieko nereiškė. Mano susitikimai neturėjo rytojaus, todėl ateities klausimas neiškildavo. Niekada nemėgau leisti į tuos pavojingus skaičiavimus, kaip daugelis kitų vyrų, kelio gale nuolat vertinančių savo nuostolius. Aišku savaime, žinojau, kad silpstu, tačiau ne be naudos sau. Kai susidurdavau su lėtoka – savo valia ar iš prigimties – partnere, mano mažtantis įkarštis ir truputį atbukęs jausmingumas leisdavo man išlaukti tam tikrą laiką, kad nenuvilčiau tokių teisėtų lūkesčių. Žinoma, tikriausiai dėl to viena jauna moteris pareiškė savo vyrui, kad aš esąs „džentelmenas iki panagių“. Tas vyras man persakė jos žodžius, ir aš ėmiau apžiūrinėti savo nagus ne tik nustebes, bet ir sumišęs. Po suartėjimo, per kurį įstengiau išsilaikyti reikiamą laiką tik todėl, kad tiesiog negalėjau užbaigti, viena draugužė man pasakė: „Su jaunais aš niekam tikusi. Jie pernelyg karšti, pernelyg nekantrūs.“ Tikriausiai jai būtų labiau patikę mylėtis su senu prancūzų darbininku.

– ...Be to, pirmą kartą myliu taip, kaip niekada nemylėjau: beviltiškai.

– Ką reiškia mylėti ką nors beviltiškai?

– Laura, mudu esame skirtinguose gyvenimo galuose. Erazmas savo *Paگیرiamąjį žodį kvailybei* parašė nepažinodamas nei tavęs, nei manęs, o tai įrodo... Aš nežinau, ką tai įrodo, bet nuostabu, kad Erazmas su mumis...

Ji pakelia į mane savo atkaklų smakrą ir pažvelgia rimtu vaiko, atsisakančio žaisti, nes yra apgaudinėjamas, žvilgsniu.

– ...Ką reiškia mylėti ką nors beviltiškai?

Mudu susitikome prieš šešis mėnesius per klaidą. Laura mane palaikė kitu. Aš atėjau į Gilelso koncertą vienas, antrąjį bilietą prie įėjimo atidaviau studentui. Kai staiga negalime prisiminti jokio vardo ir kai imame vartyti savo užrašų knygele, geriau jo išvis neieškoti, bent jau dėl draugystės, ir neparodyti jai, kad tu jos negerbi, taip akivaizdžiai stengdamasis atgaivinti atmintį. Prie įėjimo, atsiskyrusi nuo minios, prie manęs su programėle rankoje priėjo jauna tamsiaplaukė moteris. Jos veido spalva bylojo, kad su saule ją sieja veikiau prigimtiniai, o ne atsitiktiniai ryšiai.

– Atleiskite, ar negalėtumėte pasirašyti mano programoje? Aš taip žaviuosi jūsų kūryba...

Mielai parašiau savo pavardę viršelio kampe.

– Štai. Bet, panele, prašau man pasakyti, iš kur jūs žinote, kad dalyvavau 1936 metų čempionate? Tuo metu jūs dar nė nebuvote gimusi...

Ji, regis, sutriko ir nuleido akis į pavardę viršelyje.

– Ak, man labai gaila, iš tikrųjų... Palaikiau jus Maiklu Sarnu, o kadangi jis vienas mėgstamiausių mano kompozitorių...

– Sarnas mažiausiai penkiolika metų jaunesnis už mane. Tai man teikia didelių vilčių. Pabandyčiau ką nors sukurti. Galbūt tai likimo ženklas. Moterys turi tokią nuojautos dovaną...

Ėmiau koketuoti, mačiau, jog ji tai supranta, ir jaučiau, kad mudu nusipelnėme kai ko daugiau.

– Atleiskite, – atsiprašiau ir, prisimenu, be jokios sąmoningos priežasties pasijutau sutrikęs, tarsi tą akimirką būčiau suvokęs, jog tai pagaliau atsitiko, bet per vėlai.

Pasilenkiu prie jos veido, rankomis paliečiu kaktą... Šiuos kelis žodžius rašau esamuoju laiku. Tai padeda vėl išgyventi.

– Vadinasi, mudu susitikome per klaidą, Laura. Prisimink. Tu mane palaikė kitu... Ir buvai teisi...